

Fordele og faldgruber ved registreringer i marken

Ny teknologi giver nye spændende muligheder for at gennemføre registreringer af tidsforbrug, stykomkostninger og maskinforbrug knyttet til de enkelte afgrøder og marker – nogle endda baseret på GPS-fastlagte koordinater. De registrerede data skal bruges til at træffe beslutninger og iværksætte eventuelle handlinger, ellers har de ingen værdi.

Specialkonsulent Michael Højholdt
Videncentret for Landbrug
Planteproduktion
mih@vfl.dk

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Oplysninger om driften er et vigtigt grundlag for optimeringer af daglige aktiviteter såvel som planlægning i et større og mere strategisk perspektiv. Det er oftest holdningen, at jo større og mere nøjagtigt datagrundlag vedrørende bedriften er, desto bedre optimeringsforslag kan der udarbejdes.

Men er det altid sådan? Både ja og nej - nøjagtige registreringer er det bedste grundlag, men den meget specifikke viden kan være så krævende at fremskaffe, at indsatsen ikke står mål med nytteværdien. Det er mere ressourcekrævende både at fremskaffe og behandle de meget detaljerede data, end at anvende mere grove skøn. Ny teknik og programmer giver nye muligheder for at lave robuste registreringer.

Da det er forbundet med omkostninger og tid at fremskaffe og behandle detaljerede data, er det vigtigt at vurdere, hvad data skal bruges til, inden man går i gang med dataindsamlingen. På den måde kan man vælge det

rigtige niveau af detaljeringsgrad, og man påtager sig ikke større opgave med dataindsamling og -behandling end nødvendigt.

Hvilke oplysninger skal registreres?

En række væsentlige oplysninger findes i virksomhedens årsrapport (driftsregnskabet). Årsrapporten samler det foregående regnskabsårs oplysninger og kan hjælpe med et hurtigt overblik over bedriftens samlede økonomi, økonomien i de enkelte driftsgrene og ved udarbejdelse af produktionsgrensregnskab også økonomien på afgrødeniveau. For at komme mere i dybden kræves supplerende oplysninger. For planteavl kan de mere detaljerede oplysninger opdeles i følgende gruppering:

- Bruttoudbytte
- Stykomkostninger og diverse
- Maskinomkostninger (faste og variable)
- Tidsforbrug og løn.

Et fejlestimat på 15% på alle

poster vil alt andet lige betyde mest på udbyttet, da det (forhåbentlig) er den største post! Det er mere sandsynligt, at udbyttet på markniveau fejlestimeres i et betydende omfang, end at stykomkostninger fejlestimeres i et betydende omfang. Det vil sige, at kan man kun registrere én ting nøjagtigt, bør det typisk være udbyttet.

”Vi høster det vi høster - uanset registreringer” lyder en typisk indvending mod udbytteregistrering, og det er korrekt. Men registrerer man ikke det korrekte udbytte på markniveau, er det umuligt at lave korrekte sammenligninger mellem forskellige afgrøders potentiale på forskellige marker på ejendommen.

Bemærk, at en del af registreringerne vedrørende omkostninger kan og bør afstemmes med årsrapporten (kassebogen) for så vidt angår udbytte, stykomkostninger, vedligehold mark, energiforbrug (diesel og energi til tørring af afgrøder) samt forrentning og afskrivning af ma-

Tabel 1. Oversigt over metoder til datafremskaffelse til optimering i markbruget.

	Bedriftsniveau	Driftsgrensniveau	Produktionsgrensniveau (afgrøde)	Enkeltmarkniveau
Udbytte - korn	Mængder anslås i lager og ved salg	Interne overførsler og korrekt prissætning	Udbytter vejes og summeres på afgrødeniveau	Udbytter vejes og registreres for hver mark. Eventuel korrektion for vandindhold
Udbytte - grovfoder	Opmåles i stak og ved foderanalyser	Opmåles i stak og ved foderanalyser	Opmåles i stak og ved foderanalyser. Udbytter vejes og summeres på afgrødeniveau	Opmåles i stak og ved foderanalyser. Udbytter vejes og registreres for hver mark (registreres i dyrkningsjournal)
Stykomkostninger (udsæd, planteværn, gødskning m.v.)	Fordeles ud fra årsrapport	Fordeles ud fra årsrapport på driftsgrene - kontering	Fordeles ud fra årsrapport og dyrkningsjournal på afgrøder	Registreres i dyrkningsjournal og afstemmes med årsrapport
Maskinomkostninger	Maskinsaldo sum eller grovanalyse mark	Grovanalyse mark ud fra årsrapport – kun markmaskiner. Diesel, vedligehold, diverse summeres og fordeles i gennemsnit	Maskinanalyse med eventuel stikprøve og afstemning med årsrapport	Forbrug af maskinhandlinger registreres på markniveau i dyrkningsjournal og beregnede maskinomkostninger afstemmes med årsrapport (inklusive vedligehold)
Løn	Fordeles i gennemsnit	Fordeles på driftsgrene	Registrering af tidsforbrug	Forbrug af arbejdstid registreres på markniveau og afstemmes med lønsum inklusive ejers eget arbejde

skinparken. Det er typisk tidsforbruget, som er sværest at fordele ud på de enkelte driftsgrene, afgrøder og enkeltmarker - og derfor også her, er behovet for supplerende registreringer størst.

Detaljeringsgrad på driftsoplysninger

Der er forskellige måder at fremstille oplysninger på, og de har hver deres fordele. I tabel 1 gives et overblik over forskellige metoder til datafremskaffelse. I tabellens venstre side (bedriftsniveau) er der tale om estimater eller gennemsnit for bedriften. Jo længere til højre i tabellen, des større detaljeringsgrad og nøjagtighed ligger der i opgørelserne; til gengæld kræver datafremskaffelsen flere ressourcer.

Registreringer i sig selv medfører et fokus på den opgave, man arbejder med, og er dermed også indirekte med til at skabe en optimering!

Videre med optimering

Det er vigtigt, at der foreligger et godt og sikkert datagrundlag, når man skal vurdere mulighederne og begrænsningerne på bedriften. I takt med introduktionen af ny teknologi er der et øget behov for overblik over, hvad de enkelte delprocesser koster.

Vurdér altid hvor stor nytteværdien af detaljerede registreringer er, dels set i forhold til selve merarbejdet med registreringerne, dels set i forhold til de perspektiver, de giver for at gennemføre ændringer på såvel det praktiske som det økonomiske plan.

Med udgangspunkt i dette vurderes det, inden for hvilke områder datafremskaffelsen bør fokuseres, og hvordan den bør ske, således at den kan danne baggrund for en forbedring af bl.a. det økonomiske resultat. ■